

EKONOMIKA VÝROBY MLÉKA V ROCE 2023

Mikrop Čebín a.s.

Situace v chovu dojeného skotu v roce 2023

Podle Komoditní karty Skot a hovězí maso (MZe, červen 2024), došlo v roce 2023, a to ve srovnání s rokem 2022, k poklesu početních stavů skotu o 20 899 ks na 1 369 593 kusů skotu, tj. 98,5 % v meziročním srovnání stavu skotu 2023/2022. Početní stavy skotu tak dosahovaly podobné úrovně jako tomu bylo v roce 2017 (1 366 363 kusů). Početní stavy krav byly v roce 2023 o 10 667 krav nižší (celkem 568 472 krav), a to ve srovnání s rokem 2022 (celkem 579 149 krav). Tento pokles (11 687 krav) celkovém počtu chovaných krav v ČR jde plně na vrub krav bez tržní produkce mléka.

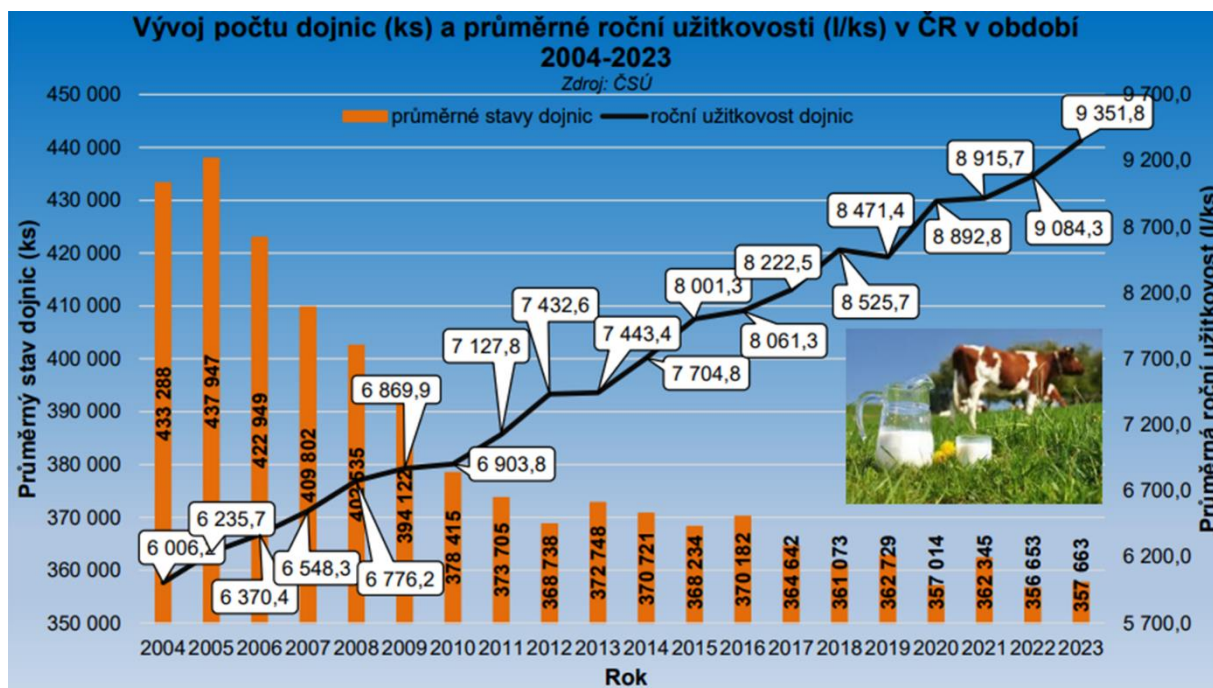
Průměrný počet dojených krav (dojnic) byl v roce 2023 v ČR 357 663 krav, což je o 1 010 krav více než v roce 2022 (Komoditní karta Skot a hovězí maso, MZe, červen 2024). Průměrná denní dojivost v roce 2023 vzrostla o 0,73 litru na krávu a den oproti roku 2022, a dosahovala tak úrovně 25,62 litrů/krávu/den (v roce 2022 průměrná denní dojivost činila 24,89 litrů/krávu/den). Průměrná roční dojivost se v roce 2023 zvýšila na 9 351,80 l mléka/krávu za rok, což je o +267,50 l/krávu/rok více, a to ve srovnání s rokem 2022. Výroba mléka v roce 2023 dosahovala 3 287,50 mil. litrů mléka, a to při tržnosti 97,20 % (tržnost mléka v roce 2022 byla taktéž 97,20 %). Míra soběstačnosti v komoditě mléko (výroba/spotřeba) činila v roce 2023 úrovně 143,40 % (Komoditní karta Mléko a mléčné výrobky, MZe, červen 2024).

Podle Ročenky svazu chovatelů holštýnského skotu za rok 2023 bylo v roce 2023 v kontrole užitkovosti (KU) 341 035 krav, což je o 2 881 krav méně než v roce 2022. Plemena zastoupená v KU v roce 2023: 61,20 % holštýnský skot včetně kříženek, 34,60 % český strakatý skot a 1,30 % montbeliard. Z pohledu plemenné sklady krav v KU je zřejmé, že od roku 2010 došlo v případě českého strakatého skotu k významnému poklesu populace krav v KU (139 003 krav v roce 2010, vers. 117 857 krav v roce 2023), zatímco holštýnská populace krav v KU se pohybuje stabilně již mnoho let okolo úrovně 200 až 210 tis. krav v posledních více než 20 letech (205 290 krav v roce 2010, vers. 208 848 krav v roce 2023).

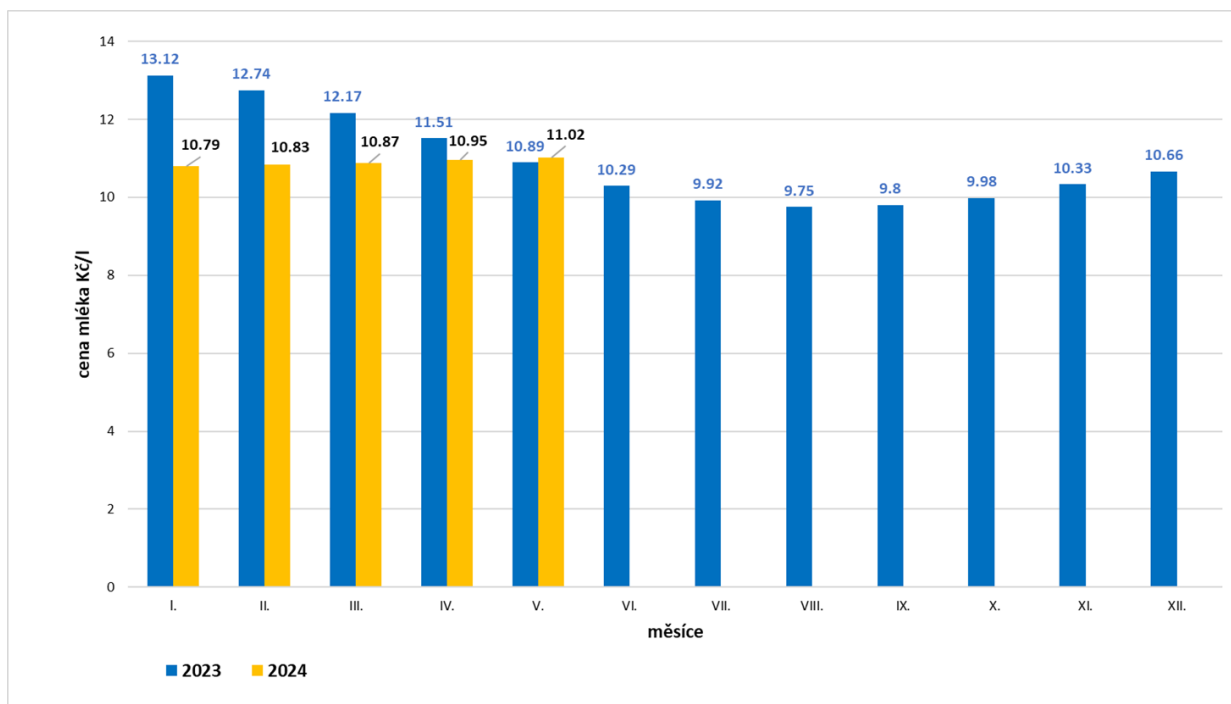
Podle této ročenky dosahovala průměrná užitkovost holštýnské populace krav v KU v roce 2023 úrovně 10 743 kg mléka (+199 kg mléka mezi roky 2023/2022), zatímco u populace krav plemene české strakaté to bylo 8 165 kg mléka (+206 kg mléka mezi roky 2023/2022). Za celou ČR byla průměrná produkce mléka od krav v KU v roce 2023 na úrovni 9 741 kg mléka/krávu, což je o +211 kg mléka/krávu více než v roce 2022.

Průměrná cena zemědělských výrobců (CZV) kravského mléka byla v roce 2023 v průměru 10,97 Kč/litr, což je méně než v roce 2022, kdy tato dosahovala úrovně 11,38 Kč/litr (MZe ČR 2023). Vývoj CZV kravského mléka od ledna 2023 do června 2024 je uveden v grafu 2. V tomto grafu je patrný pokles CZV za mléko od ledna do září roku 2023 (v prosinci roku 2022 byla CZV 13,19 Kč/litr) s následným nárůstem CZV za mléko v závěru roku 2023, který pokračoval i v prvním pololetí roku 2024. V grafu 3 je znázorněn vývoj výkupní ceny mléka v ČR od roku 2000 až do července 2024.

Graf 1: Vývoj počtu dojených krav a průměrná roční užitkovost (MZe ČR 2024)

Graf 2: Měsíční vývoj CZV kravského mléka v Kč/l – mlékárny (MZe ČR 2024)

Graf 3: ČR - vývoj výkupní ceny mléka (Kč/l) mezi roky 2000 až 2024

zdroj: clal.it; Regulace EC č. 479/2010 článek 2

Výsledky vlastního šetření

V letošním roce navazujeme na naše každoroční a dlouholeté hodnocení výrobních a ekonomických ukazatelů výroby mléka v tuzemských chovech. V roce 2024 byly pro účely našeho šetření získány podklady o produkčních a ekonomických ukazatelích výroby mléka z 69 chovů dojeného skotu (20 chovů českého strakatého skotu, 44 chovů holštýnského skotu a 5 chovů s chovem obou výše uvedených plemen) za rok 2023.

Průměrná roční produkce mléka na krávu, v námi hodnoceném souboru chovů za sledované období roku 2023, dosahovala úrovně 9 968 kg, zatímco vlastní tržní produkce pak 9 735 kg mléka/krávu/rok (po odpočtu produkce mleziva, krmného tranzitního mléka a mléka odpadního). Tržnost mléka na námi hodnocených farmách dosahovala úrovně 97,70 %, což je přibližně stejná hodnota, jakou uvádí např. Komoditní karta Mléko – tržnost 97,20 % (MZe, 2024). Průměrná realizační (nákupní) cena mléka v roce 2023 dosahovala u hodnoceného souboru 69 chovů 11,06 Kč/kg (v roce 2022 dosahovala 11,47 Kč/kg), což odpovídalo denním a ročním tržbám za prodané mléko 294,90 Kč/KD, resp. 107 639 Kč/krávu/rok. Pro srovnání, v roce 2022 činily denní a roční tržby za mléko 303,20 Kč/KD, resp. 110 664 Kč/rok na krávu.

Jednou z příjmových položek výroby mléka jsou též přímé dotace na chov krav, které dosahovaly v roce 2023 v hodnoceném souboru chovů úrovně 0,583 Kč/kg prodaného mléka (tj 15,60 Kč/KD, tedy 5 694 Kč/krávu/rok), zatímco v roce 2022 pak výše 0,781 Kč/kg prodaného mléka (7 533 Kč/krávu/rok). Jen pro doplnění komplexních informací k námi publikovaným ekonomickým datům, nejsou v naší kalkulaci nákladů výroby mléka zahrnuty nepřímé dotace. Studie MZe ČR (Komoditní karta, červen 2024) odhaduje za rok prvních 9 měsíců roku 2023 celkovou výši podpor (přímé i nepřímé) na úrovni 1,59 Kč/l mléka (z toho přímé dotace 0,67 Kč/l a nepřímé dotace 0,92 Kč/l), zatímco v roce 2022 výše celkové podpory činila 1,75 Kč na l mléka.

Ocenění vedlejších výrobků

Velmi významnou položkou v kalkulaci nákladů výroby mléka, jsou odpočty, resp. ocenění vedlejších výrobků (narozené tele, hnůj/kejda, zkrmené mléko), které v roce 2023 činily 0,697 Kč/kg mléka. Z výše uvedeného činily náklady na narozené tele 35,30 % (ocenění telete ve výši 2 358 Kč/tele s rozptylem), na produkci statkových hnojiv 39,60 % a na zkrmené mléko pak 25,10 %. V naší kalkulaci nákladů na mléko dosahovaly celkové odpočty vedlejších výrobků výše 6 785 Kč/krávu a rok.

Cena narozného telete

Jestliže pro naše hodnocení použijeme kalkulaci Poláčkové et al. (ÚZEI, 2010), kteří kalkulují cenu narozného telete jako 6 % z celkových nákladů na krávu a rok po odpočtu vedlejších výrobků (hnůj/kejda; zkrmené mléko), a tento ukazatel vydělíme čistou natalitou na 100 krav (v našem modelu kalkulováno s čistou natalitou 96 %), pak dospějeme k nákladu na narozené tele v kalkulaci pro rok 2023 ve výši 6 414 Kč. Výsledný náklad na narozené tele je obecně v kalkulačním modelu významně ovlivněn parametrem čisté natality (čistá natalita, tj. počet živě narozných telat na 100 otelených krav). Náklady na narozené tele se sestávají jednak z nákladů na početí telete, ale i z nákladů spojených mj. se spotřebou živin, přijatých krávu (% podíl živin přijatých krávu), nezbytných pro jeho adekvátní nitroděložní růst a vývoj.

Náklady na KD a kg vyrobeného mléka

Celkové vlastní náklady hodnocených podniků vzrostly roce 2023 na úroveň 107 007 Kč/krávu a rok, což je o +1 474 Kč/krávu a rok více (meziroční nárůst celkových vlastních nákladů o +1,40 %), než tomu bylo v naší kalkulaci nákladů na výrobu mléka za rok 2022 (105 533 Kč/krávu/rok). Celkové vlastní náklady na krávu a krmený den (KD) v roce 2023 dosahovaly výše 293,17 Kč a na kg prodaného mléka pak 10,99 Kč.

Nejvyšší nákladovou položkou (43,80 % z celkových nákladů) představovaly v roce 2023 tradičně náklady na krmiva (vlastní a nakoupená), které dosahovaly výše 128,39 Kč/KD, což je téměř identická hodnota ve srovnání s rokem 2022 (125,14 Kč/KD).

K nejvýznamnějším nákladovým položkám výroby mléka, mimo položky krmiva, patřily:

- a) pracovní náklady – 12,96 % z celkových nákladů, ve výši 38,00 Kč/KD (z toho mzdové náklady 75,90 %, zákonná pojištění a odvody 24,10 %) s meziročním nárůstem o +9,70 %,
- b) služby – 6,11 % z celkových nákladů ve výši 17,92 Kč/KD (jde o služby veterinární 27,20 %, plemenářské 25,20 % a ostatní 47,60 %) s meziročním nárůstem o +12,20 %
- c) energie – 2,69 % z celkových nákladů, s meziročním poklesem o -16,60 %,
- d) spotřeba materiálu – 2,62 % z celkových nákladů s meziročním nárůstem o 12,30 %,
- e) režie – 14,33 % z celkových nákladů (z toho 50,50 % činily režie živočišné výroby a 49,50 % celopodniková režie),
- f) odpisy - 11,26 % z celkových nákladů (z toho 30,00 % činily odpisy staveb a strojů a 70,00 % odpisy krav).

Roční tržby za prodané mléko na krávu roce 2023 činily 107 649 Kč (tj. o -3 015 Kč nižší tržby za mléko než v hodnoceném souboru podniku za rok 2022). Přímé dotace na krávu a rok dosahovaly v roce 2023 výše 5 588 Kč (v roce 2022 pak 7 533 Kč/krávu/rok). V roce 2023 bylo dosaženo zisku bez započtení dotace 0,76 Kč/kg prodaného mléka (v 2022 bylo dosaženo v námi hodnoceném souboru chovů zisku 1,30 Kč na kg prodaného mléka). Při započtení přímé dotace ve výši 0,574 Kč/kg mléka, bylo dosaženo v roce 2023 zisku 1,34 Kč/kg prodaného mléka, zatímco v roce 2022 dosahoval zisk po započtení přímé dotace 2,08 Kč/kg prodaného mléka.

Pro srovnání, v Komoditní kartě Mléko a mlékárenské výroby (MZe ČR, červen 2024) byly uveřejněny odhady vývoje nákladů, výnosů a rentability mléka. Podle této studie náklady na litr vyrobeného mléka v 1. až 3. Q roku 2023 dosahovaly průměrné výše 10,67 Kč/l s odhadem realizační ceny mléka na úrovni 11,13 Kč/l (1.až 3. Q) a odhad podpor přímých a nepřímých pak ve výši 1,59 Kč/l (z toho podpory přímé ve výši 0,67 Kč/l). Podle těchto publikovaných dat ÚZEI, které však v době zpracování výsledků tohoto šetření nebyly ještě souhrnné za rok 2023, ale pouze za 1. až 3. Q roku 2023 vyplývá, že zisk bez započtení podpor dosahoval výše 0,46 Kč/l a zisk se započtením přímých a nepřímých podpor ve výši 2,05 Kč/l. Nákladová rentabilita (bez započtení dotací) se v průběhu roku podle ÚZEI velmi významně změnila a v 1. Q roku dosahovala 17,23 %, v 2. Q pak 2,32 % a ve 3. Q dokonce -6,88 %, a to z důvodu poklesu výkupní ceny mléka, jež činila v tomto 3. čtvrtletí 9,82 Kč/l.

Kompletní výčet nákladových položek, ale i kalkulací tržeb, ať již na krávu a krmný den, nebo na kg prodaného mléka je uveden v Tabulce 1.

Tabulka 1: Náklady na výrobu mléka v ČR za rok 2023

Počet sledovaných farem	69	na dojnici a den	na kg mléka	% z celk. nákladů
Náklady na krmiva	vlastní	63.77	2.391	21.75
	nakoupené	64.62	2.423	22.04
	celkem	128.39	4.814	43.80
Léky		5.60	0.210	1.91
Mzdové náklady		28.83	1.081	9.83
Pojištění a odvody		9.17	0.344	3.13
Služby	veterinární	4.88	0.183	1.66
	plemenářské	4.51	0.169	1.54
	ostatní	8.53	0.320	2.91
Energie		7.89	0.296	2.69
Spotřeba materiálu		8.51	0.319	2.90
Odpisy	stavby a stroje	9.89	0.371	3.38
	dojnice	23.10	0.866	7.88
Režie	živ. výroby	21.23	0.796	7.24
	celopodniková	20.78	0.779	7.09
Ostatní náklady		11.84	0.444	4.04
Celkové vlastní náklady (Kč)		293.17	10.992	100.00
Odpočet vedlejších výrobků	telata	6.56	0.246	
	hnůj	7.36	0.276	
	zkrmené mléko	4.67	0.175	
Celkové náklady po odpočtu vedl. výrobků (Kč)		274.56	10.295	
Přímé dotace na dojnice (Kč)		15.31	0.574	
Průměrná dodávka (kg/krmný den)			26.671	
Zkrmené mléko – mlezivo + odpadní mléko (kg/krmný den)			0.638	
Průměrná užitkovost – výroba (kg/krmný den)			27.309	
Průměrná realizační cena mléka (Kč/kg)			11.058	
Zisk + / Ztráta - bez započtení přímých dotací (Kč)			0.763	
Zisk + / Ztráta - po započtení přímých dotací (Kč)			1.337	

Náklady na výrobu mléka mezi lety 2015 až 2023

Společnost MIKROP ČEBÍN, a.s. získává kontinuálně produkční a ekonomická data ve stádech dojeného skotu již 13 let, a to jak na území ČR, tak i na Slovensku. Přehled vývoje nákladů na výrobu mléka v ČR v letech 2015, 2019, 2021, 2022 a 2023 je uveden v Tabulce 2.

Z této tabulky je zřejmý nárůst nákladů na krmiva mezi roky 2015 a 2023, a to ve výši + 35,10 %, kdy hlavně krmiva nakoupená vykázala nárůst o +55,10 %. Patrný je také v trend v podílu nákladů na vlastní a nakoupená krmiva z celkových nákladů na krmiv, který byl v letech 2015 až 2021 vyšší u vlastních krmiv, zatímco v letech 2022 a 2023 v námi hodnoceném souboru již dosahoval proporcionality 50:50.

Pokud porovnáme náklady na výrobu 1 kg mléka v roce 2023 s náklady za rok 2015, pak u jednotlivých nákladových položek došlo k těmto změnám:

- 1) krmiva (celkem) +35,10 %.
- 2) léky +23,50 %,
- 3) mzdové náklady a pojištění + 35,50 %,
- 4) veterinární služby + 38,50 %,
- 5) plemenářské služby 0 %,
- 6) ostatní služby +146,20 %,
- 7) energie +66,70 %,
- 8) spotřeba materiálu + 60,00 %,
- 9) odpisy (stroje, dojnice) + 17,40 %,
- 10) režie živočišné výroby +25,00 %,
- 11) režie celopodniková +69,60 %,
- 12) ostatní náklady 0,20 %

Tabulka 2: Náklady na výrobu mléka v ČR mezi lety 2015 až 2023

Sledované období - roky		2015	2019	2021	2022	2023
Náklady na krmiva	vlastní	2.00	2.19	2.32	2.37	2.39
	nakoupené	1.56	1.53	1.85	2.37	2.42
	celkem	3.56	3.72	4.17	4.74	4.81
Léky		0.17	0.15	0.19	0.20	0.21
Mzdové náklady		0.80	0.99	1.00	0.99	1.08
Pojištění a odvody		0.25	0.29	0.30	0.31	0.34
Služby	veterinární	0.13	0.13	0.13	0.20	0.18
	plemenářské	0.19	0.18	0.19	0.18	0.17
	ostatní	0.13	0.22	0.33	0.29	0.32
Energie		0.18	0.20	0.27	0.36	0.30
Spotřeba materiálu		0.20	0.19	0.24	0.29	0.32
Odpisy	stavby a stroje	0.32	0.39	0.47	0.52	0.37
	dojnice	0.73	0.72	0.75	0.88	0.87
Režie	živ. výroby	0.64	0.60	0.66	0.92	0.80
	celopodniková	0.46	0.54	0.53	0.63	0.78
Ostatní náklady		0.45	0.38	0.39	0.43	0.44
Celkové vlastní náklady (Kč)		8.21	8.70	9.63	10.94	10.99
Odpočet vedlejších výrobků	telata	0.26	0.24	0.24	0.30	0.25
	hnůj	0.21	0.22	0.22	0.29	0.28
	zkrmené mléko	0.13	0.18	0.19	0.17	0.17
Celkové náklady po odpočtu vedl. výrobků (Kč)		7.61	8.06	8.97	10.18	10.29
Průměrná roční užitkovost krav kg		8 839	8 814	9 122	9 645	9 735
Průměrná realizační cena mléka (Kč/kg)		7.70	8.71	8.95	11.47	11.06
Zisk +/- Ztráta – bez započtení přímé dotace (Kč/kg)		0.09	0.65	-0.02	1.29	0.77
Přímé dotace na krávy (Kč/kg)		-	0.79	0.72	0.781	0.574
Zisk v Kč/kg mléka vč. přímých dotací		0.09	1.44	0.70	2.08	1.34
Počet sledovaných farem (n)		55	51	56	71	69

Náklady na krmiva a vlastní ocenění krmiv

Náklady na krmiva vlastní i nakoupená jsou stále nejvýznamnější nákladovou položkou a tvořily v námi hodnoceném souboru 69 chovů 43,80 % z celkových vlastních nákladů (meziroční nárůst nákladů na krmiva mezi roky 2015 až 2023 je patrný také z tabulky 2.). Vlastní i nakoupená krmiva se na celkových nákladech na krmiva podílela shodně 50 %. V rámci našeho šetření jsme i v roce 2024 zjišťovali průměrné ceny vybraných krmiv za rok 2023, které jsou uvedeny v tabulce 3. Upozorníme však, že ocenění krmiv je ukazatelem orientačním, a to s ohledem na používanou velmi různorodou metodiku oceňování krmiv v zemědělských podnicích a velikou variabilitu v oceňování mezi podniky. Pro zajímavost cena (vnitropodnikové ocenění krmiva) 1 tuny kukuřičné siláže se pohybuje v chovech mezi 450 až 1622 Kč/t, zatímco u lučního sena je tato variabilita cen ještě větší, a to mezi 600 až 3620 Kč/t, a to dle výrobních oblastí a systému oceňování/vnitropodnikových kalkulací.

Vlastní krmiva by měla být každoročně nejlépe oceňována na základě skutečné znalosti nákladů vlastní výroby (nebo metodou kalkulace živin v krmivu obsažených). Obecně nejvyšší nákladovou položkou z pohledu statkových krmiv je vlhké kukuřičné zrno, luční a vojtěškové či jetelové seno.

Tabulka 3: Náklady na vybraná objemná krmiva v ČR

Náklady na vybraná objemná krmiva	Kč/tuna
Vojtěšková nebo jetelová senáž	818
Kukuřičná siláž	864
Vlhké kukuřičné zrno	3 638
Siláž z jednoletých píceň	900
Siláž z luk	878
Seno z luk	1 787
Seno vojtěškové nebo jetelové	1 786

Ztráty krav, prvotek a intenzita brakování

Ztráty krav do 90. dne po otelení, dosahovaly v roce 2023 v námi hodnoceném výběrovém souboru úrovně 6,73 % (tabulka 4). Tento ukazatel je také jedním z efektivních nástrojů hodnocení zvládnutí periody období stání na sucho u krav a úrovně managementu krav po otelení. Naše doporučení pro chovatelskou praxi je evidovat ztráty krav (celkové; do 50. resp. do 90. dne laktace apod.) podle pořadí laktace, a to minimálně na úrovni prvotek a krav na druhé a další laktaci. Ztráty prvotek do 90. dne po otelení dosahovaly v hodnocených chovech v roce 2023 úrovně 6,85 %.

Intenzita brakování krav dosahovala v roce 2023 úrovně 34,41 %, což je ve srovnání s rokem 2022 o +0,4 % více. Podíl vyřazených krav ze stáda v roce 2022 dosáhl celorepublikově úrovně 37,40 % (ČMSCH, 2023) s tím, že data za rok 2023 ještě nebyla v době hodnocení našich dat veřejně publikována.

Tabulka 4: Vybrané ukazatele chovu krav I. – ztráty a brakování

Ztráty a intenzita brakování plemenic	%
Ztráty krav do 90. dne po otelení	6.73
Ztráty prvotetek do 90. dne po otelení	6.85
Intenzita brakování krav	34.41

Hodnocení produkce, zdraví mléčné žlázy a reprodukce

Hodnocení vybraných ukazatelů produkce a reprodukce krav dle KU za rok 2023 jsou uvedeny v tabulce 5. Průměrný počet somatických buněk v rámci 69 hodnocených chovů byl 245 tis. SB/ml (tabulka 5), což je o trochu horší výsledek než v roce 2022, kdy tento dosahoval výše 227 tis. SB/ml (počet SB/ml v roce 2022 dosahoval v ČR výše 235 tis.). Velmi podstatným ukazatelem zdraví mléčné žlázy je i LS (lineární skóre), které bylo v roce 2023 na úrovni 3,00, což je stejná hodnota jako v roce 2022, zatímco v letech 2020 a 2021 tato hodnota byla vyšší (3,09. resp. 3,05). Snahou každého chovatele by mělo být dosáhnout ideálně počtu SB <200 tis. SB/ml. Pokud chovatel používá pro hodnocení zdraví mléčné žlázy LS, pak LS od 0 do 4 by mělo mít ideálně ≥ 80 % krav, resp. ≥ 90 % prvotetek.

Průměrný laktační den (DIM – Days in Milk) je v chovatelské praxi velmi často používaným hodnotícím ukazatelem, který je velmi úzkým vztahem s délkou doby stání krav na sucho (ukazující i na úroveň parametrů zaprahování krav), a jako takový je velmi dobrým indikátorem úrovně managementu reprodukce stáda a celkové úrovně jejího řízení. V námi hodnoceném souboru (podle dat z KU) DIM dosahoval průměrné hodnoty 170 dní (tabulka 5) – stejná hodnota jako v roce 2022, což je v souladu s obecně požadovanými 160 až 170 dny laktace. Obecně u tohoto parametru můžeme konstatovat, že kratší laktační den signalizuje problémy s délkou doby stání na sucho (předčasné zaprahování krav a prodlužování neprodukcí období krávy) a zkracování periody laktace u krav. Naopak, laktační den nad 200 dní signalizuje neúměrné prodlužování laktací (indikuje reprodukční problémy ve stádě), a to na úkor dosahování dobrých ukazatelů reprodukce, což může mít negativní vliv na obrát stáda (zvláště v chovech s vysokou intenzitou brakování).

Průměrné mezidobí krav v námi hodnocených 69 podnicích bylo na úrovni 386 dní (o -4 dny kratší než v hodnoceném souboru podniků za rok 2022), což je ukazatel vyhovující (<410 dní, obvykle v chovech v rozmezí 370 až 405 dní).

Neméně významným hodnoceným ukazatelem bylo průměrné pregnancy rate (PR), které se stanovuje jako násobek procenta intenzity detekce říje (HDR - Heat Detection Rate, tj. počet inseminovaných krav z počtu všech krav, které jsou k inseminaci způsobilé v průběhu 21 denního cyklu) a procenta zabřezlých krav (CR – Conception Rate). Obecným cílem je dosahovat hodnoty PR >20 % s tím, že mnoho stád dojeného skotu dnes rutinně dosahuje hodnot 22 až 27 % (tj. výborné úrovně), v chovech s řízenou reprodukcí pak tyto hodnoty jsou obvykle ještě o něco vyšší. Námi hodnocený soubor 69 chovů dosahoval průměrné hodnoty 23,10 %.

Inseminační index v hodnoceném souboru chovů se u jalovic pohyboval na úrovni 1,80, zatímco u krav pak dosahoval hodnoty 2,50, což nejsou zcela ideální parametry (doporučený inseminační index u jalovic <1,50, u krav <1,80). Posledním hodnoceným parametrem byla denní produkce mléka na všechny krávy (Ø 27,56 kg/den) a krávy dojené (Ø 32,27 kg/den).

Tabulka 5: Vybrané ukazatele chovu krav II. – produkce a reprodukce

Ukazatele produkce a reprodukce plemenic	hodnota
Průměrný počet somatických buněk (PSB; tis./ml)	245
Průměrné laktační skóre	3
Průměrný laktační den (dny)	172
Průměrné pregnancy rate (%)	23.10
Mezidobí (dny)	386
Inseminační index jalovice	1.80
Inseminační index krávy	2.50
Produkce mléka na všechny krávy (kg/den)	27.56
Produkce mléka na dojené krávy (kg/den)	32.27

IOFC

IOFC, neboli ukazatel příjmů nad náklady na krmiva slouží ke stanovení tzv. zlomového bodu IOFC, který umožní chovateli vyhodnotit aktuální stav a pomůže mu určit jaká opatření v oblasti managementu chovu a výživy by měl učinit, aby bylo zajištěn optimální finančních toků. Velmi vhodný je tento nástroj pro ekonomickou predikci a modelování různých situací (změna cen vstupů, kolísání cen mléka apod.). Předností IOFC je také skutečnost, že ve svém výpočtu nezohledňuje jak fixní náklady, tak i dotace, ale poměřuje nákladovou položku krmiv (vstup) s výnosovou položkou (tržby za mléko). V roce 2023 dosahoval ukazatel IOFC v námi hodnoceného souboru úrovně 166,54 Kč/KD (Tabulka 6), zatímco v roce 2022 pak činily v našem výběrovém souboru úrovně 178,04 Kč/KD.

Tabulka 6: Náklady a tržby v Kč/KD v ČR; IOFC

Stanovení IOFC	hodnota
Krmiva celkem (Kč/KD)	128.39
Fixní náklady – bez krmiv (Kč/KD)	164.78
Celkové náklady (Kč/KD)	293.17
Tržby (Kč/KD)	294.93
IOFC (Kč/KD)	166.54

Závěr

Vážení chovatelé na závěr tohoto článku, věnovaného ekonomice výroby mléka, mi dovoluje velmi poděkovat všem chovatelům dojeného skotu, kteří jste se aktivně zapojili do našeho ekonomického šetření.

Zpracoval: Ing Stanislav Staněk, Ph.D.

stanislav.stanek@mikrop.cz